

แนวทางการบริหารจัดการตลาดประชารัฐใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร *

ภาณุวัส ชีเมสกุล **

คำสำคัญ : แนวทาง / การบริหารจัดการ

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันเศรษฐกิจของประเทศไทยประสบปัญหาเกิดการชะลอตัว รัฐบาลได้กำหนดวิสัยทัศน์ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และได้กำหนดยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ให้ทุกคนในสังคมเข้าถึงทรัพยากร แหล่งทุนในการประกอบอาชีพ โดยให้กระทรวงมหาดไทยส่งเสริมตลาดชุมชน เพื่อให้เกษตรกร ผู้มีรายได้น้อย รวมทั้งผู้ประกอบการที่เดือดร้อนเกี่ยวกับไม่มีสถานที่ค้าขาย ให้มีพื้นที่ค้าขาย เพื่อยกระดับชุมชน โดยศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดดำเนินการรับลงทะเบียนผู้ประกอบการ เกษตรกรที่สนใจจะค้าขาย ในจังหวัด และอบรมผู้ประกอบการ ให้ความรู้ หาแหล่งเงินทุน และจัดหาตลาด ให้ผู้ประกอบการที่ลงทะเบียนไว้ เช่น ตลาดบริเวณห้างสรรพสินค้าต่างๆ ตลาดบริเวณศูนย์ราชการของจังหวัด หรือตลาดเดิมที่มีอยู่แล้วพัฒนา เป็นต้น ซึ่งแต่ละตลาดจะมีการดำเนินการหาผู้ประกอบการในพื้นที่ที่ลงทะเบียนกับศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด และกรุงเทพมหานคร มาจัดสรรให้ผู้ประกอบการมาค้าขายโดยมีสถานที่ให้จำหน่ายสินค้า และตลาดประชารัฐใต้เคี่ยม ซึ่งอยู่ตลาดประชารัฐต้องชมดำเนินการโดยกระทรวงพาณิชย์ ที่มีการนำผู้ประกอบการ เกษตรกรผู้มีรายได้น้อย ให้นำสินค้าต่างๆ มาขายในตลาด โดยมีการแบ่งโซนร้านค้าไว้ชัดเจน

* บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่องแนวทางการบริหารจัดการตลาดประชารัฐใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยมีรองศาสตราจารย์อนงค์ทิพย์ เอกแสงศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

** นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการงานสาธารณะ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการตลาดประชารัฐใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร และ 2) เพื่อวิเคราะห์ถึงข้อดีและข้อเสียของแนวทางการบริหารจัดการตลาดประชารัฐใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร

ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตแนวทางการบริหารจัดการตลาดประชารัฐใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยมีขอบเขต 1) ด้านเนื้อหา ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวทางการบริหารจัดการตลาดประชารัฐของผู้บริหารตลาด เจ้าหน้าที่ของตลาด และผู้ประกอบการในพื้นที่ตลาด 2) ด้านประชากร ศึกษาจากประชากรเฉพาะกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตลาดประชารัฐใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร รวมทั้งผู้ประกอบการร้านค้า 3) ด้านพื้นที่ศึกษาในเขตพื้นที่ตลาดประชารัฐใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร และ 4) ด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ศึกษาดำเนินการตั้งแต่เดือนมกราคม – 31 มีนาคม พ.ศ. 2562

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการตลาดประชารัฐใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยเป็นกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ (Field Research) โดยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) และการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า 1) แนวทางการบริหารจัดการตลาดประชารัฐใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร เป็นโครงการที่เกิดจากการมีส่วนร่วมกันของคนในชุมชน การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยผู้นำชุมชนได้ไปศึกษาดูงานเป็นต้นแบบในพื้นที่ตลาดนัดคลองแดน อำเภอร่อนนวด จังหวัดสงขลา และตลาดใต้โหนด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เพื่อมาปรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตลาดในพื้นที่อำเภอละแม โดยซื้อตลาดแห่งนี้มาจาก ที่ในพื้นที่บริเวณภายในตลาด มีต้นไม้มีชื่อว่า ต้นเคี่ยมอยู่ในพื้นที่จำนวนมาก คณะกรรมการบริหารตลาดและผู้ประกอบการ ลงมติให้ซื้อตลาดใต้เคี่ยม พื้นที่เป็นป่าช้า รกร้างมานาน เนื้อที่ประมาณ 7 ไร่ คนในชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านช่วยกันก่อตั้งตลาดขึ้นมา ส่วนผลิตภัณฑ์ที่วางจำหน่ายเป็นผลิตภัณฑ์ปลอดสารพิษ สด สะอาดใหม่ ไม่ใช่โฟม

แต่ใช้วัสดุสิ่งของที่มีอยู่ตามธรรมชาติเช่น กระบอกลไม้ไผ่ ใบตอง กะลามะพร้าว เป็นต้น และมีการกำหนดกฎ ระเบียบต่างๆ ไว้ชัดเจน รวมทั้งยังมีการประชุมระหว่างผู้ประกอบการ กับคณะกรรมการบริหารตลาดใต้เคี่ยม เป็นประจำทุกเดือน เพื่อรับฟังความคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ/แนวทางในการพัฒนาตลาดของตน ซึ่งตลาดใต้เคี่ยมแห่งนี้ยังเกิดการกระจาย รายได้ให้แก่คนในชุมชน และ 2) ข้อดีและข้อเสียของแนวทางการบริหารจัดการตลาดประจํารัฐ ใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ของตลาด และ ผู้ประกอบการร้านค้า ผลการวิจัยพบว่า ในระยะแรกผู้ประกอบการบางราย ยังกังวลว่าตลาด แห่งนี้หลังเปิดตัวไปเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2559 จะอยู่รอดหรือเจ๊ง ซึ่งมีหน่วยงานภาครัฐ อาทิ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย มาช่วยสนับสนุน ประชาสัมพันธ์ และพื้นฐานเดิม ของตลาดเป็นตลาดที่ทำโดยชุมชนอย่างแท้จริง วัสดุที่ใช้ก็เป็นวัสดุที่ทำขึ้นมาจากธรรมชาติ การแต่งกายของผู้ประกอบการดูแล้วถูกสุขอนามัย มีเสื้อกันเปื้อน หมวก ทำให้ดูสะอาด รวมทั้ง ยังมีการแสดง การร้องเพลง การเต้น เพื่อสร้างความน่าสนใจจึงทำให้ตลาดเป็นที่รู้จัก อย่างแพร่หลาย และภายหลังการเปิดตัวมาระยะหนึ่งแล้ว ผู้ประกอบการเห็นว่าตลาดมีความอยู่รอด ดำเนินการต่อไปได้ จึงทำให้เกิดปัญหาการแข่งขันของพ่อค้าแม่ค้า ทำให้ตลาดมีพ่อค้าแม่ค้า จึงสนใจที่จะมาจำหน่ายสินค้าในตลาดแห่งนี้ ซึ่งตลาดแห่งนี้จะรับเฉพาะคนในชุมชน/หมู่บ้าน เท่านั้น ซึ่งหากเป็นคนนอกพื้นที่ก็จะไม่รับเข้ามา เพื่อจะไม่ให้การกระจายรายได้ออกนอกพื้นที่ ตลาดแห่งนี้ยังมีจุดถ่ายรูปที่สร้างจากวัสดุธรรมชาติ การตกแต่งภายในบริเวณตลาด ใช้ต้นไม้ เป็นร่มเงาในการจัดโต๊ะ เก้าอี้ ให้นักท่องเที่ยวได้พักผ่อน นั่งรับประทานอาหาร และห้องน้ำ สะอาด อีกทั้งยังมีป้ายบอกที่ตั้งแต่ละร้าน แบ่งโซนไว้อย่างชัดเจน มีกองอำนวยความสะดวก ประชาสัมพันธ์ โครงการ กิจกรรมต่างๆ และเวลาร้านปิด ก็จะมีการลงแรงกันช่วยทำ ความสะอาดพื้นที่ก่อนที่พ่อค้าแม่กลับบ้าน

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง “แนวทางการบริหารจัดการตลาดประจํารัฐใต้เคี่ยม อำเภอ ละแม จังหวัดชุมพร” ผลจากการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จากการศึกษาพบว่าแนวทางการบริหารจัดการตลาดประจํารัฐ ใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร เกิดจากการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ พ่อค้า แม่ค้า ประธานบริหารตลาดใต้เคี่ยม และคณะกรรมการ ประชุมหารือกำหนดแนวทางการดำเนินการ ของตลาดร่วมกัน สินค้าที่นำมาขายพ่อค้าแม่ค้าในพื้นที่นำมาจำหน่าย อาหารสดใหม่ สะอาด ปริมาณสินค้าเหมาะสมกับราคา ภาชนะที่ใช้บรรจุเป็นวัสดุจากธรรมชาติ พ่อค้าแม่ค้าแต่งกาย สุภาพ มีผ้ากันเปื้อน หมวกของตลาดไว้สวมใส่ทุกครั้ง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ข้อดีและข้อเสียของแนวทางการบริหารจัดการตลาดประชารัฐใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ระยะแรกผู้ประกอบการบางราย ยังกังวลว่าตลาดแห่งนี้หลังเปิดตัวไปเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2559 จะอยู่รอดหรือเจ๊ง ซึ่งมีหน่วยงานภาครัฐ อาทิ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม มาช่วยสนับสนุน ประชาสัมพันธ์ และพื้นฐานเดิมของตลาดเป็นตลาดที่ทำโดยชุมชนอย่างแท้จริง วัสดุที่ใช้ก็เป็นวัสดุที่ทำขึ้นมาจากธรรมชาติ การแต่งกายของผู้ประกอบการดูแล้วถูกสุขอนามัย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า ตลาดประชารัฐใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร เป็นโครงการที่เข้ามาช่วยพัฒนาความเป็นอยู่ของชาวบ้านในพื้นที่ ให้ชาวบ้านมีอาชีพ สร้างรายได้แก่คนในพื้นที่ ซึ่งเป็นประธานบริหารตลาดใต้เคี่ยม เจ้าหน้าที่ และผู้ประกอบการล้วนเป็นคนที่อยู่ในพื้นที่อำเภอละแม จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยมองว่า ตลาดแห่งนี้สร้างขึ้นมาให้คนในพื้นที่มีสถานที่ค้าขาย และการที่คนในพื้นที่จะเข้ามาค้าขายก็ต้องผ่านผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการของตลาด และข้อกำหนด กฎเกณฑ์ของตลาดก่อน จึงจะสามารถเข้ามาค้าขายในพื้นที่ได้ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ ของคนในพื้นที่ ประธานบริหารตลาด และเจ้าหน้าที่ของตลาดก็มีการศึกษาดูงานการจัดตั้งตลาดของจังหวัดอื่นๆ ก่อนจะมาปฏิบัติในพื้นที่ และจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ ไม่ซ้ำกันอยู่เรื่อยๆ

เอกสารอ้างอิง

- จอมยุทธ์ แห่งบ้านจอมยุทธ์. *แนวคิดและความหมายของชุมชนและการพัฒนาชุมชน*. ค้นเมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2562, จาก https://www.baanjomjut.com/library_3/theories_and_principles_of_community_development/04.html
- จินตนา สุขจรรย์นธ์. (2549). *การศึกษาและการพัฒนาชุมชน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิราภรณ์ ศรีคำ. (2547). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนวชิรวิทย์ ระดับประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เฉลียว บุรีภักดีและคณะ (2545). *ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง*. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ชยันต์ วรรณนะภูติ. 2536. *การกำหนดกรอบคิดในการวิจัยในคู่มือการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่องานพัฒนาอูทัย ดุลยเกษม, บรรณาธิการ*. ขอนแก่น: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. หน้า 37
- ชูชาติ พวงสมจิตร. (2540). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร*.

- วิทยานิพนธ์ ค.ด (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2543). *แนวคิดของการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย*. จดหมายข่าวสถาบันพระปกเกล้า. 2 (8): 4 - 6.. (2550). ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์. (2550). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในพื้นที่บริการของโรงเรียนล้อมแรดวิทยา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ การบริหารศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ธงชัย สันติวงษ์. (2535). *องค์การและการบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ธัญญารัตน์ นันติกา. (2551). บทบาทของผู้นำชุมชนต่อโครงการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงบ้านป่าไผ่ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา.(2546). *การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง*. กรุงเทพมหานคร: 598 Print
- นิคม ผัดแสน. (2540). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาต่อการพัฒนาการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนอุดรศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอยางตลาด จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2550). *แนวคิดแนวทางการพัฒนาชุมชน*. กรมการพัฒนาชุมชน . กระทรวงมหาดไทย.
- ประทานพร ศรีโฉม. (2556). *การบริหารจัดการท้องถิ่นที่ดีในการสนับสนุนชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลนครในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. มหาลัยรามคำแหง, คณะรัฐศาสตร์.
- ประพันธ์ สร้อยเพชร. (2547). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์โรงเรียนตำบลแช่ช้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประยูร ศรีประสานและคณะ. (ม.ป.ป.). *การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาของไทย*. รายงานการวิจัยทุนอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. 2537 - 2539. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ
- พระสุรชัย เตชปถัญญ (เชื้อเมืองพาน) (2551) ศึกษาเรื่อง *บทบาทผู้นำท้องถิ่นด้านการบริหารจัดการชุมชนในเขตเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอมือง จังหวัดพะเยา*

- พีระ พรนวม. (2544). *ครุฑต่อหลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ทาจังหวัดลำพูน*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และพรรณทิพย์ เพชรมาก. (2551). *การบริหารสังคมศาสตร์แห่งศตวรรษเพื่อสังคมไทยและสังคมโลก*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.
- มัลลิกา ตนสอน. (2544). *การจัดการยุคใหม่*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- เมตต์ เมตต์กรุณจิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บั๊พอยท์
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: ไทยอนุเคราะห์ไทย
- วชิรวัชร งามละม่อม. *ทฤษฎีการมีส่วนร่วม*. ค้นเมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2562, จาก http://learningofpublic.blogspot.com/2016/02/blog-post_79.html
- วชิรวัชร งามละม่อม. *แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ*. ค้นเมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2562, จาก http://learningofpublic.blogspot.com/2016/01/blog-post_25.html
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2543). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิชัย รูปขำดี (2542) *การบริหารจัดการ* กรุงเทพฯ สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์
- สมคิด บางโม. (2546). *องค์กรและการจัดการ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
- สมยศ นาวิกาน. (2545). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ
- สิริพัฒน์ ลาภจิตร. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ ร.ป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุรสิทธิ์ ฤทธิ์สรไกร. (2538). *บทบาทของผู้บริหารในการดำเนินงานเรื่องร้องทุกข์: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัด มุกดาหาร*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุธีวรประดิษฐ์. (2553). *การมีส่วนร่วมของชุมชนงานสารสนเทศสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราด : สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดตราด*.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2551). *ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง*. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์ดุสิต บัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2525) *การพัฒนาชุมชน* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ. จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
- อคิน รพีพัฒน์. (2547). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษา

นโยบายสาธารณสุข.

อภิญา กังสนารักษ์. (2544). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิผล
ระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรรัตน์ ทิพย์เลิศ (2548)ความสามารถทางการสื่อสารของผู้นำท้องถิ่นในการบริหารจัดการ
ชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนตำบลบ้านเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

อิศเรศ กุดหอม. (2558). บทบาทผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการชุมชนเมืองในเขตเทศบาล
เมืองร้อยเอ็ดจังหวัดร้อยเอ็ด. มหาลัษรรมคำแหง.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2542). การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
ในรูปแบบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.

Campbell, Roald F. and Ramseyer, John A. (1955). *The Dynamics of School
Community Relationships*. New York: Allyn and Bacon

Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980). *Participations place in rural development:
Seeking clarity through specificity*. New York: World Developments.

Griffin, Ricky W. (1996). *Management*. (5th ed.). Boston : Houghton Mifflin.

Gulick, L. & Urwick, L. (editors). (1937). *Paper on the Science of Administration*.
New York: Institute of Public Administration

Hodgetts, R. M. (1999). *Modern Human Relations at work (7th. ed)*. New York:
Dryden Press, Harcourt Brace College.

Huntington, S. & Nelson, S. (1975). *No easy choice: political participation in
developing countries*. New York: Harvard University Press.

Koontz Harold D. and Cyril O'Donnell. (1972). *Principles of Management: An
Analysis of Managerial Functions*. New York: MC Graw – Hill.

Koufman, H. F. (1949). *Participation in Organized Activities in Selected Kentucky
Localities*. Lexington, KY: Kentucky. Agricultural Experiment Station, University
of Kentucky.